

51. Około monety wynoszenia z Korony, wywiadować się wojewodowie i starostowie mają z tymi, którzy są wysadzeni na myńczę^{cc} i strzec tego mają, aby wynoszona nie była.

52. Które to wszystkie omianowane rzeczy, któremi się prawa pospolite i przywileje a swobody koronne naprawiły, w powiną exekucją wstawiamy i listem Naszym utwierdzamy i umacniamy. Chcąc i rozkazując: aby od wszech mocnie a nieporuszenie trzymane były; jakoż i My trzymać je chcemy, i wedle nich poddane Nasze zachowywać. A nadto jeszcze, cobykolwiek Nam było pokazano być wedle praw pospolitych, statutów, listów i przywilejów; to wszystko dzierżyć i wedle tego poddane Nasze zachowywać chcemy i powinni będziemy, jakoż i jesteśmy. I temu wszemu skuteczną exekucją uczynić słowem Naszym Królewskim obiecujemy, i tym listem się obowiązujemy. A jeślibyśmy sami przeciwko temu co uczynili, tedy nie inaczej rozumiano być ma, jedno^{cd} iżeśmy w tym przeciwko przysiędze Naszej wykroczyli. A ku większej^{ce} pewności i świadectwu, niniejszy list napisacieśmy rozkazali i Naszę pieczęcią zapieczętować. Który jest dan i pisań na Sejmie walnym koronnym w Piotrkowie, w sobotę, dnia święta świętej Anny [26 VII] Roku Pańskiego ^{cf}tysiącnego pięćsetnego i pięćdziesiątego^{cf}, a Królestwa Naszego dwudziestego i piątego^{cg}. Przy czym były Rady Nasze Koronne duchowne i świeckie. ^{ch}Na rozkazanie własne Jego Królewskiej Miłości^{ch}.

III. LITERAE UNIVERSALES CONTRIBUTIONUM^a

Sigismundus Augustus Dei gratia etc. Universis et singulis ecclesiasticis et saecularibus Regni Nostri senatoribus et consiliariis necnon capitaneis eorumque loca tenentibus, ac coeteris subditis Nostris quibuscumque^c civitatum et oppidorum honoribus et officiis insignitis, ad quorum noticiam hae^d Nostrae pervenerint literae, et praesertim in palatinatu^e et districtibus eius consistentibus. Syncere et fidelibus dilectis gratiam Nostram Regiam, Reverendissimi et reverendi in Christo patres, magnifici, generosi nobiles, famati et providi, syncere Nobis et fideles dilecti. Cum in hoc Conventu Regni factum esset a Nobis diligenter ut certa aliqua ratio miretur conficiendae pecuniae qua miles in finibus Regni alias^f reprimendas repentinas hostium incursiones posset neque tamen aliquid ea de re constitui potuisset^g, visum est Nobis ex senatorum Nostrorum consilio et consensu, ut in civitatibus, oppidis ac^h villis Nostris regiis necnon consiliariorum Nostrorum tam spiritualium quam saecularium ac omnium spiritualium Regni Nostri tributum ducillare quod vulgo **czopowe** ac civile quod **szosz**ⁱ dicitur institueremus quemadmodum institutum praesentibus literis. Cuius quidem tributi ducillaris exactio incipiet a proximo quartali Sanctae Crucis et per totum annum usque ad aliud quartale Sanctae Crucis in anno MDLI^o continuabitur. Exigetur autem et exigi ac solvi debet eadem ipsa contributio ducillorum secundum antiquam consuetudinem modo videlicet infrascripto, ut quilibet ceruisiam coquens venalem, ex quibuscumque braseis fuerit eadem ipsa ceruisia cocta hoc est sive ipsa brasea fuerunt civium et dominorum sive ex molendinis provenientia et emensurata sive domi facta, a quolibet vase singulatim vel coctura ceruisie iuxta locorum consuetudinem antehac observatam exactionem ipsam ducillorum in manus infrascripti exactoris fideliter solvat. Ita ut a maiori coctura alias **waru** plures grossi solvantur et a minori pauciores, iuxta vasorum numerum et quantitatem et exactoris constitutionem, quam ubi opus est et quotiens expediens erit, Nostra autoritate faciet et constituet. Notariosque et custodes tam in civitatibus et oppidis quam etiam in villis iuxta arbitrium suum exactor^k etiam ipse deputabit et iuramento corporali ad fidelitatem illos astringet. Ternarii vero vetusto more circa quemlibet grossum solvendi pro

^{cc} myńce VL. ^{cd} jeno VI. ^{ce} większej VL. ^{cf} 1550 VL. ^{cg} pierwszego VL. ^{ch} Brak w VL.

^a Jest to tekst oparty na MK, t. 78, z uwzględnieniem odmianek zawartych w MK, t. 79. Tamże tytuł brzmi: Universales literae contributionum. ^b W MK, t. 79 brak: Dei gratia. ^c quibuscunque MK, t. 79. ^d hae MK, t. 78; cae MK, t. 79. ^e W obu tekstach pozostawiono dalej wolne miejsce. ^f Odczyt niepewny. ^g constituisset MK, t. 79. ^h et MK, t. 79. ⁱ schoß MK, t. 79. ^j MK, t. 79 dodaje: Domini. ^k Słowo w rkps MK, t. 79 powtórzone.

civitatum et oppidorum reparatione conserventur. Tabernatores vero singuli ceruisiam coquentes a quolibet vase mensurae civilis per unum grossum alias iuxta antiquam consuetudinem. Coctam vero a dominis tam spiritualibus quam saecularibus ad propinandum recipientes non secus quam si advecticiam propinarent ratione ipsius contributionis per sex grossos solvent. Item a medio vase vini alias **polkuffek** florenus unus cum quadrantibus triginta solvendus. Item a vase vini dicti **dreling** duo floreni cum sexaginta quadrantibus. Item a maiori vase vini quod **foder** vocatur, per tres florenos cum nonaginta quadrantibus. Item a quolibet barili malmatici muscatellae vel vini italici unus **ort** cum septem ternariis solvatur. A barili vero simplicis vini duo grossi solvantur cum duobus ternariis. A ceruisia advecticia sive externa Swidnicensi¹, Glogouiensi, Thessnensi^m, Bernouiensi et alia quacumque a quolibet eius vase duo grossi solvantur. Et quicumque prius non soluta exactione praefatam ceruisiam vinum, medonem, malmaticum et alium quemcumque potum ex predictis vendere et propinare in fraudem Reipublicae praesumpserit, totum illud in quo fraudem commisit seu committere voluit, irremissibiliter amittet et ad paenam regalem solvendam quoties id fecerit, obligabitur. Capitaneusque loci in tales omnes et singulos fraudem eiusmodi committentes animadversionem debitam veritate rei cognita non habens respectum ad quempiam irremissibiliter exequatur. Tributum autem civile szosz dictum simplex duntaxat solvi debet, cuius dimidium pro rata festi sancti Michaelis [29 IX] continuando eandem ratam usque ad festum sanctae Hedwigis [15 X] dimidium vero pro rata festi Trium Regum [6 I] continuando eandem ratam usque ad festum Conversionis Sancti Pauli Apostoli [25 I], sub paena dupli conferetur et solvetur. Ad quam quidem exactionem colligendam diligenter et fidelite exigendam in ipso palatinatu seu terraⁿ et districtibus eius generosum^o constituimus.

Vobisque omnibus et singulis quorum interest mandamus, quatenus praefato exactori sive ab eo substituto de ipsa exactione ducillorum et civili **szosz**^p dicta respondeatis et responderi faciatis. Vos vero locorum capitanei eos qui rebelles et negligentes erunt et quos ipse exactor deferet per pignerationes solitas ad solutionem huiusmodi exactionum compellatis sub paenis Nostris contra negligentes capitaneos in novis et antiquis statutis descriptis, et pro gratia Nostra non aliter facturi.

Datum Piotrcoviae in Conventione Generali sabbato postridie festi sancti Jacobi Apostoli [25 VII] anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo^q, regni vero Nostri vigesimo primo^f. Ad mandatum Sacrae Maiestatis Regiae proprium.

IV LITERAE RATIONE EXEQUUTIONIS^a

Zygmunt August, z bożej miłości król polski, wielki książdz litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki etc. pan i dziedzic, oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, którym to wiedzieć należy. Ponieważ między inszą exekucją, której się nam posłowie od Rycerstwa koronnego na tym Sejmie za obowiązany naszym listownym są napominali, tego napielniej^b u Nas prosili, abyśmy do tego przywiedli te Rady Nasze i inne poddane, którzy dostojęństwa, urzędy i imiona Nasze królewskie przeciwko prawu i statutom koronnym dzierżą, żeby to wszystko^o puścili. Napomnieliśmy te wszystkie, którzy na ten czas przy Nas byli, aby oni raczej sami z siebie to złożyli, a mianować się nie dopuścili^o. Ale gdy wszyscy tak twierdzili, iż się w tym nie czuli, aby co inaczej jedno za prawem dzierżeć mieli, pozwoliliśmy tego posłom ziemskim, aby oni Nam opowiedzieli te^c, o którychby to rozumieli,

¹ Schnidnicen[si] MK, t. 79.^m Thesschnen[ci] MK, t. 79. ⁿ W obu tekstach pozostawiono dalej wolne miejsce.

^o Pozostawiono okienko dla późniejszego wypełnienia nazwiska. ^p schoss MK, t. 79. ^q WMK, t. 79: MDL^o.

^r WMK, t. 79: XXI.

^a Tytuł ten w MK, t. 78 znajduje się na k. 427v, zapisany inną ręką niż tekst rozpoczynający się na k. 428. U J. Szujskiego w SRP, t. I, s. 298 tytuł ten brzmi: 1550. Literae ratione exequutionis (dalsze odmianki w wydawnictwie Szujskiego oznaczone tu są skrótem: Sz).^b najpilsniej Sz. ^c Tu i poniżej w Sz: wszystko, tych wszystkich. ^d dopuścili Sz. ^e tych Sz.